Sisällys

1. Vuosiluokat 3–6 2
1.1. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe 2
1.2. Oppijana kehittyminen 2
1.3. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe 3
1.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3–6 3
1.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet 3
1.6. Oppiaineet 7
1.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus 7
1.6.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus 9
1.6.2. Liikunta 34
1.6.3. Oppilaanohjaus 50
1.6.4. Yhteiskuntaoppi 51
1.6.5. Käsityö 59
1.6.6. Ympäristöoppi 67
1.6.7. Musiikki 97
1.6.8. Uskonto 111
3.6.8.1. Evankelisluterilainen uskonto 113
1.6.9. Vieraat kielet 121
1.6.9.1. Englanti, A-oppimäärä 121
1.6.10. Toinen kotimainen kieli 139
1.6.10.1. Ruotsin kieli, B1-oppimäärä 140
1.6.11. Matematiikka 144
1.6.12. Kuvataide 163
1.6.13. Elämänkatsomustieto 178
1.6.14. Historia 185

1. Vuosiluokat 3–6

1.1. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittäminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Koulutyön onnistumista tuetaan yhdessä kotien kanssa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

1.2. Oppijana kehittyminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 3–6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostusta eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumisen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttäen. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokkien 3–6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppiaineiden määrä kasvaa. Opetuksessa pyritään löytämään luontevia tilanteita eheyttämiseen. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

1.3. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista sekä uusien työskentelytapojen ja arviointikäytäntöjen kohtaamista. Tällöin on tärkeää, että kotona ja koulussa huolehditaan oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy ja monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

1.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3–6

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä jatketaan systemaattisesti. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen sekä oman identiteetin muotoutumiseen. Identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristön kanssa. Ystävyyden ja hyväksytyksi tulemisen merkitys on suuri. Ikävuodet ovat erityisen otollisia myös kestävän elämäntavan omaksumiselle ja kestävän kehityksen tarpeen pohtimiselle.

1.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Samalla kehittyvät oppilaiden edellytykset tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Heitä kannustetaan kuuntelemaan toisten näkemyksiä ja samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Vertaisoppimista eli parin ja ryhmän kanssa työskentelyä ja oppimiseen tähtäävää vuorovaikutusta käytetään monipuolisesti ja vahvistetaan yhdessä työskentelyn taitoja. Ajattelun taitoja harjoitellaan ongelmanratkaisu- ja päättelytehtävin sekä uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävin työskentelytavoin. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään luoviin ratkaisuihin ja olemassa olevien rajojen ylittämiseen.

Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan itselle luontevimmat tavat oppia ja kiinnittämään huomiota omiin opiskelutapoihin. Työn suunnittelua, tavoitteiden asettamista sekä työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan edelleen. Oppilaita opastetaan huomaamaan säännöllisesti suoritettujen tehtävien vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Heitä autetaan hahmottamaan opintoihinsa liittyviä tavoitteita ja valintoja ja kannustetaan keskustelemaan niistä huoltajiensa kanssa.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Mediakulttuurin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta on näillä vuosiluokilla tärkeätä. Koulutyössä opitaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa ja maailmassa; erityisesti perehdytään Lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilaita ohjataan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Heille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja erilaisten toimintatapojen ja kulttuurien vertailuun. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja. Oppilaita kannustetaan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoa ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Koulutyössä oppilailla on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiristä sekä osallistumaan kouluyhteisön yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Pelien ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa. Tuetaan oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Kiinnitetään huomiota erityisesti pyöräilykasvatukseen sekä omasta ja toisten turvallisuudesta huolehtimiseen liikenteessä. Oppilaita ohjataan asianmukaisten turva- ja suojavälineiden käyttöön ja opetetaan tuntemaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit. Yhdessä keskustellaan yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaamisen merkityksestä ja opitaan siihen liittyviä toimintatapoja. Koulussa harjoitellaan tarkoituksenmukaista toimintaa erilaisissa vaaratilanteissa.

Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja merkitystä. Oppilaat hankkivat tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla ja monenlaisissa

ympäristöissä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestävän kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Tähän liittyvää perustaitojen ja -tekniikoiden hallintaa syvennetään. Fiktion, faktan ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Tekstit voivat esimerkiksi välittää tietoa, luoda mielikuvia tai houkutella ostamaan.

Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämää todellisuutta. Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja. Erilaisten tekstien aktiivinen lukeminen ja tuottaminen koulutyössä ja vapaa-aikana sekä teksteistä nauttiminen - niin tulkitsijan kuin tuottajan roolissa - edistää monilukutaidon kehittymistä.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologiaa (tvt) hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä ja vahvistetaan yhteisöllistä oppimista. Samalla oppilaille luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja välineitä. Koulussa tutkitaan tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta arkeen ja otetaan selvää sen kestävistä käyttötavoista.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. He harjaantuvat sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja oppivat myös kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan tvt:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. Ohjelmointia kokeillessaan oppilaat saavat kokemuksia siitä, miten teknologian toiminta riippuu ihmisen tekemistä ratkaisuista. Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaita ohjataan tvt:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien perusperiaatteiden tuntemiseen. Koulutyössä harjoitellaan eri viestintäjärjestelmien sekä opetuskäytössä olevien yhteisöllisten palvelujen käyttöä. Oppilaat saavat tietoa ja kokemusta hyvien työasentojen ja sopivan mittaisten työjaksojen merkityksestä terveydelle. Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova

työskentely: Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tvt:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa. Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaita ohjataan toimimaan oman roolinsa ja välineen luonteen mukaisesti sekä ottamaan vastuuta viestinnästään. Heitä ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan tvt:n roolia vaikuttamiskeinona. Oppilaat saavat kokemuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttämisestä vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa myös kansainvälisissä yhteyksissä.

Ruoveden kunnassa tvt-tavoitteita on tarkennettu seuraavasti:
3.–4. lk:
–omien tuotosten dokumentointi sähköisesti

–kansioiden luonti

–tiedostojen siirtäminen

–erilaisten fonttien käyttäminen

–hakukoneiden ja hakusanojen käyttö

–oppilas käyttää Peda.net-oppimisympäristöä asteittain opiskeluvälineenä

5.–6. lk:
–lähteiden merkitseminen

–sähköpostin käyttö

–Wilma opiskelun tukena

–sähköisen tuotoksen tekeminen

–kuvien muokkaaminen

–oppilas soveltaa ja syventää taitojaan käyttää Peda.net-oppimisympäristöä opiskeluvälineenä

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Heitä rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa ja työn tulosten arvostamiseen. Koulutyössä harjoitellaan projektien toteuttamista, ryhmässä toimimista sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaita rohkaistaan tuomaan vapaa-ajalla oppimiaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille.

Koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammateista ja toisten hyväksi toimimisesta. Tällaista voi olla esimerkiksi koulun sisäinen työharjoittelu, yhteistyöhankkeet lähellä toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa, kummitoiminta sekä vertaissovittelu tai tukioppilaana toimiminen. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen ja ohjataan näkemään työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita. Heidän kanssaan mietitään ja harjoitellaan käytännön tekoja, joilla itse voi vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Oppilaita ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä.

Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin. Vaikuttaminen ja osallistuminen sekä niistä myönteisten kokemusten saaminen lisäävät yhteisöllisyyden kokemusta koulussa. Kokemukset yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä rakentavat luottamusta. Oppilaita innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

1.6. Oppiaineet

1.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentavaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen

rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen *erityisenä tehtävänä on oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitojen ja strategioiden sujuvoittaminen ja tekstilajivalikoiman laajentaminen. Oppilaita ohjataan toimimaan tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja vastuullisesti entistä monipuolisemmissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa, ja heitä ohjataan tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä monimuotoisempia tekstejä osana oppimaan oppimista. Tietoa kielestä, kirjallisuudesta, mediasta ja muusta kulttuurista opitaan kielellisten taitojen kehittämisen ja tekstien merkitysten tarkastelun yhteydessä. Opetuksen tavoitteena on herättää kiinnostus ja antaa välineitä kielen havainnointiin, lukuharrastukseen ja monenlaiseen ilmaisuun sekä tarjota kieleen ja kirjallisuuteen liittyviä elämyksiä.*

Oppiaineessa noudatetaan Ruoveden kunnan kulttuurikasvatussuunnitelmaa.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

1.6.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 *opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, lukuharrastuksen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja. Lyhyiden tekstien lukemisesta edetään kokonaisteosten lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.*

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokista substantiivit, adjektiivit ja verbit). Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja. Harjoitellaan omien tuotosten dokumentointia tekstinkäsittelyn avulla: opetellaan luomaan kansioita, siirtämään teksti- ja kuvatiedostoja, vaihtamaan fontin muoto ja

koko ja asettelemaan tekstiä ja kuvia sivulle. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan hakukoneiden ja hakusanojen sekä internet-lähteiden käyttöjä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Vieraillaan kirjastossa Ruoveden kunnan kulttuurisuunnitelman mukaisesti. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L7
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L4, L7
T4	S1	L1, L2, L3, L4
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L4, L5

T8	S2	L1, L4, L5
T9	S3	L1, L2, L4, L7
T10	S3	L1, L4, L5, L7
T11	S3	L1, L4, L5
T12	S3	L2, L4, L5, L6
T13	S4	L1, L2, L4
T14	S4	L2, L4, L5, L7
T15	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun

tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

T11 ohjata oppilasta edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittamista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja. Harjoitellaan omien tuotosten dokumentointia tekstinkäsittelyn avulla: Opetellaan luomaan kansioita, siirtämään teksti- ja kuvatiedostoja, vaihtamaan fontin muoto ja koko ja asettelemaan tekstiä ja kuvia sivulle. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen,

sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Vieraillaan kirjastossa Ruoveden kunnan kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisesti. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L7
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L4, L7
T4	S1	L1, L2, L3, L4
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L1, L4, L5
T9	S3	L1, L2, L4, L7
T10	S3	L1, L4, L5, L7

T11	S3	L1, L4, L5
T12	S3	L2, L4, L5, L6
T13	S4	L1, L2, L4
T14	S4	L2, L4, L5, L7
T15	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

T11 ohjata oppilasta edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittamista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Vieraillaan kirjastossa Ruoveden kunnan kulttuurisuunnitelman mukaisesti. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L7
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L4, L7
T4	S1	L1, L2, L3, L4
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L1, L4, L5
T9	S3	L1, L2, L4, L7
T10	S3	L1, L4, L5, L7
T11	S3	L1, L4, L5
T12	S3	L2, L4, L5, L6
T13	S4	L1, L2, L4
T14	S4	L2, L4, L5, L7
T15	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

T11 ohjata oppilasta edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittamista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen

sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Vieraillaan kirjastossa Ruoveden kunnan kulttuurisuunnitelman mukaisesti. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L7
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L4, L7
T4	S1	L1, L2, L3, L4
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L1, L4, L5
T9	S3	L1, L2, L4, L7
T10	S3	L1, L4, L5, L7
T11	S3	L1, L4, L5
T12	S3	L2, L4, L5, L6
T13	S4	L1, L2, L4
T14	S4	L2, L4, L5, L7
T15	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

T11 ohjata oppilasta edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittamista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

1.6.2. Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoitteleminen. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3–6

”Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

Vuosiluokilla 3–6 *opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Monipuolinen ja vuorovaikutuksellinen opetus tukee taitojen oppimista, oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja osallisuuteen sekä luo valmiuksia liikunnalliseen elämäntapaan. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun ja vastuulliseen toteuttamiseen.*

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Liikunnan opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 3–6

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 3–6 kiinnitetään huomiota sellaisten perustaitojen hallintaan, joilla on merkitystä yhteiseen toimintaan osallistumisessa.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 3–6

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä.

Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla. Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move! -mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Liikunnan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää liikunnan valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla:

yleisurheilu, suunnistus, musiikkiliikunta, voimistelu, hiihto ja luistelu. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapainoja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla: yleisurheilu, suunnistus, musiikkiliikunta, voimistelu, hiihto ja luistelu. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

seurantajärjestelmä Move! -mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapainoja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla: yleisurheilu, suunnistus, musiikkiliikunta, voimistelu, hiihto ja luistelu. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.
Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3

T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapainoja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla: Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta, yleisurheilu, suunnistus, musiikkiliikunta, voimistelu, hiihto ja luistelu. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapainoja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

1.6.3. Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä

suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 3–6

***Vuosiluokilla 3–6** oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.*

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

1.6.4. Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Yhteiskuntaopin tehtävä vuosiluokilla 4–6

Vuosiluokilla 4–6 yhteiskuntaopin opetuksen painopisteenä on perehtyminen yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen. Oppilaita rohkaistaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelemaan näkemyksiään sekä löytämään omat vahvuutensa. Oppilaat harjoittelevat päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetus vahvistaa oppilaiden kiinnostusta työtä, työelämää ja yrittäjyyttä sekä eri ammatteja kohtaan. Oppilaat tutustuvat oman taloudenhoidon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4–6

Yhteiskuntaopin tavoitteiden kannalta on keskeistä käyttää vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja tiedon luomisessa, kuten simulaatioita, opetuskeskusteluja, väittelyitä ja draamaa. Niiden kautta harjoitellaan yhteistoimintaa, osallistumista ja vaikuttamista lähiyhteisössä. Oppilaiden arki harrastuksineen ja omat kokemukset sekä oma luokka, koulu ja oppilaskunta sekä muut lähiyhteisön toimijat ovat osallistumisen harjoittelemisen kannalta erityisen tärkeitä. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö tarjoaa luontevan keinon yhteiskuntaa koskevan tiedon etsimiseen ja osallistumiseen yksin ja yhdessä toisten kanssa. Kuudesluokkalaiset harjoittelevat ja syventävät näitä taitoja Taloudellisen tiedotustoimiston (TAT) järjestämässä Yrityskylässä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4–6

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaat näkemään itsensä yhteiskunnan jäseninä, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tukea heidän kasvuaan yhteistyökykyisiksi erilaisten yhteisöjen jäseniksi. Oppilaita tuetaan erityisesti yhteiskuntaa ja taloutta koskevan tiedon etsimisessä, ymmärtämisessä ja soveltamisessa, jolla on merkitystä heidän oman elämänsä ja tulevaisuutensa kannalta. Oppilaita kannustetaan osallisuuteen ja keskusteluun. Oppiaineen käsitteellinen luonne otetaan huomioon avaamalla ja konkretisoimalla siinä käytettäviä keskeisiä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4–6

Yhteiskuntaopissa oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilaita ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimiaan

tietoja ja taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolisesti erilaisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.

Yhteiskuntaopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas hahmottaa ympäröivän yhteiskunnan toimintaa sekä näkee itsensä osana kansalaisyhteiskuntaa omat vaikuttamismahdollisuutensa ja vastuunsa tiedostaen.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	
T2	S1, S2, S3, S4	

T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L7
T4	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T5	S1, S4	L3, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4
T7	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T8	S1, S4	L3
T9	S1, S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisessa. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Eettistä arviointikykyä ei käytetä arvosanan muodostamisen periaatteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas osaa selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti. Oppilas osaa perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.

T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Median roolin tarkastelu	Oppilas osaa kuvailla, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.

T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	Oppilas osaa antaa esimerkkejä työnteon ja yrittäjyyden merkityksestä perheen toimeentulon lähteenä ja yhteiskunnan toimivuuden perustana.

T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.

T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistöpäätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.

T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöönsä sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamispäätöksillään on.

T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mediataidot	Oppilas osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin. Vieraillaan yrityskylässä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	

T2	S1, S2, S3, S4	
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L7
T4	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T5	S1, S4	L3, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4
T7	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T8	S1, S4	L3
T9	S1, S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisessa. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Eettistä arviointikykyä ei käytetä arvosanan muodostamisen periaatteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas osaa selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti. Oppilas osaa perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.

T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Median roolin tarkastelu	Oppilas osaa kuvailla, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.

T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	Oppilas osaa antaa esimerkkejä työnteon ja yrittäjyyden merkityksestä perheen toimeentulon lähteenä ja yhteiskunnan toimivuuden perustana.

T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.

T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistöpäätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.

T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöönsä sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamispäätöksillään on.

T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mediataidot	Oppilas osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

1.6.5. Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalisen maailman tuntemus luo perustaa kestävälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3–6

***Vuosiluokilla 3–6** käsityön tehtävänä on tukea ja vahvistaa oppilaiden kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Opetus edistää käsityöhön liittyvien käsitteiden, sanaston ja symbolien oppimista ja soveltamista. Materiaalien ominaisuuksiin tutustuminen edellyttää niiden käsityöllistä työstämistä, jonka myötä päästään*

kehittämään toimivia ratkaisuja. Oppilasta ohjataan tekemään valintoja työstämismenetelmien, työvälineiden, koneiden ja laitteiden välillä sekä työskentelemään niiden avulla. Käsityön kasvatustehtävänä on haastaa oppilaat tarkastelemaan ihmisten kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti oikeudenmukaisuuden, eettisyyden ja kestävän kehityksen näkökulmista.

Ruoveden kunnassa opetus tapahtuu sekaryhmissä, kaikki oppilaat saavat yhtä paljon opetusta eri materiaalien ja tekniikoiden sekä työvälineiden käytössä. Oppisisällöissä käsitellään seuraavat asiat luokka-asteittain:

3.–4. lk

3. luokka: koneompelun alkeet, sauman ja käänteen ompelu, painanta (esim. tyynyliina), neulonnan alkeet (silmukoiden luominen, oikea silmukka, päätteleminen),
mittaaminen, merkitseminen, suorakulman käyttö, sahaus, naulaaminen, poraaminen, liimaaminen, talttaaminen, hiominen, pintakäsittely

4. luokka: neulonta (nurja silmukka), konekirjonta (päällikeompelu) (esim. tyyny), höyläämineni, liittäminen, yksinkertainen elektroninen laite

5.–6.lk

5. luokka: virkkaaminen (pylväs), kaavan piirtäminen (esim. laukku),

ruuvi- ja tappiliitos, höyläämineni ja taivutus, muotosahaus, metallin käsittely (mittaaminen, merkitseminen, leikkaaminen, viilaaminen, pakottaminen, takominen ja poraaminen)

6. luokka: suljettu neule ja vaateompelu (alaosan vaate), saranointi, polkupyörän huolto

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet, koneet, laitteet ja materiaalit muodostavat käsityön oppimista tukevan oppimisympäristön. Samalla ympäristö tukee käsityössä tarvittavan teknologian toimintaperiaatteiden ymmärtämistä. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa mahdollisuuden käyttää erilaisia oppimateriaaleja, oppimisalustoja, piirto-ohjelmia, digitaalisten kuvien muokkausta sekä piirrosten ja mallien tekemistä oman ilmaisun ja suunnittelun tukena. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla oppiainerajat ylittäen ja yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa. Kansalliseen ja kansainväliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön tutustutaan esimerkiksi virtuaalisesti sekä museo-, näyttely- ja kirjastokäynneillä. Näyttelyihin ja yrityksiin tehtävillä opintokäynneillä tuetaan ja vahvistetaan koulussa opittua ja käyntejä hyödynnetään oppimistehtävissä. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä käytetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 3–6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on ottaa huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Oppilasta tuetaan kehittämään käsityöllisiä taitojaan joustavasti itselleen sopivalla tavalla ja kannustetaan nauttimaan tekemisestään. Käsityössä

tuetaan oppilaiden omia ratkaisuja sekä vahvistetaan uutta luovan tiedon rakentamista ja käyttöönottoa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Ohjaukselle ja tuelle varataan riittävästi aikaa.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 3–6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute on ohjaavaa ja kannustavaa, koko käsityöprosessia koskevaa. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Palautteen antamisessa korostetaan myönteisesti oppilaan kehittymistä ja kannustetaan osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen. Keskeisten oppisisältöjen oppimisen ja omaksumisen rinnalla arvioidaan monipuolisesti laaja-alaisen käsityötaidon ja -tiedon kehittymistä. Arviointikeskustelussa ja muussa palautteessa osoitetaan kehittämiskohde ja ohjataan kehittämään suoritusta. Oppilaat osallistuvat arviointiin ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä, asioiden selkeää ja jäsenneltyä esittämistä, toisten työskentelyn arvostamista ja rakentavaa palautteen antoa.

Käsityön sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää käsityön valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida kokonaista käsityön prosessia, monimateriaalisen tekemisen tapoja, työskentelyn sujuvuutta ja tuotosten laatua sekä muissa oppiaineissa opitun soveltamista.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T3	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4	S3, S5	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L3, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja

kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T6	S1, S2, S6	L5
T7	S6	L1, L4, L7
T8	S1, S2, S3, S5	L1, L3, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

1.6.6. Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3–6

***Vuosiluokilla 3–6** ympäristöopin opetus voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä.*

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista. Noudatetaan Ruoveden kunnan kulttuurikasvatussuunnitelmaa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 3–6

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 3–6

Työskentelyn jäsentäminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Tutkimuksissa ja projekteissa keskitytään arvioimaan vain muutamaa osa-aluetta asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämisehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi oppilaiden työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin. Sisällön lisäksi arvioidaan olennaisen hahmottamista, tiedonhakua ja ilmaisun selkeyttä. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat omien vahvuuksien ja kehittämistarpeiden tunnistamista sekä kannustamaan toisiaan oppimisessa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Ympäristöopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ympäristöopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä tutkimisen ja toimimisen taitojen lisäksi myös tiedonalojen osaaminen.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Mitataan ja kirjataan lämpötiloja. Perehdytään vuodenaikoihin sekä päivän ja yön vaihteluun. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita.

Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L5
T7	S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4, L5
T15	S1, S3, S4, S5, S6	L1
T16	S3, S4, S5, S6	L1, L5
T17	S2, S4, S5, S6	L1

T18	S2, S4, S5, S6	L1
T19	S1, S2, S3, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syyseuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto-viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnat ja kehityksen.

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemiaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumuksien tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen ja Pohjoismaiden luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti

kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Mitataan ja kirjataan lämpötiloja. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L5
T7	S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5

T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4, L5
T15	S1, S3, S4, S5, S6	L1
T16	S3, S4, S5, S6	L1, L5
T17	S2, S4, S5, S6	L1
T18	S2, S4, S5, S6	L1
T19	S1, S2, S3, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syyseuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto-viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnat ja kehityksen.

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemiaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumuksien tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden ja Euroopan luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman

käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L5
T7	S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3

T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4, L5
T15	S1, S3, S4, S5, S6	L1
T16	S3, S4, S5, S6	L1, L5
T17	S2, S4, S5, S6	L1
T18	S2, S4, S5, S6	L1
T19	S1, S2, S3, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syyseuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto-viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnat ja kehityksen.

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemiaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumuksien tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L5
T7	S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5

T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4, L5
T15	S1, S3, S4, S5, S6	L1
T16	S3, S4, S5, S6	L1, L5
T17	S2, S4, S5, S6	L1
T18	S2, S4, S5, S6	L1
T19	S1, S2, S3, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syyseuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto-viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnat ja kehityksen.

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemiaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumuksien tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

1.6.7. Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokkien 3–6 *musiikin opetuksessa oppilaat oppivat suhtautumaan avoimesti ja kunnioittavasti toisten kokemuksiin sekä luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässään. Samalla he tottuvat jäsentämään aiempaa tietoisemmin musiikillisia kokemuksia ja ilmiöitä sekä musiikkikulttuureja. Oppilaiden ymmärrys musiikkikäsitteistä ja ilmaisukeinoista syvenee ja laajenee samalla, kun taidot laulaa, soittaa, säveltää, liikkua ja kuunnella kehittyvät. Ääniin ja musiikin ilmaisukeinoihin liittyvää luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia musiikillisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. Näissä tehtävissä oppilaat käyttävät mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä*

muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa. Oppilaiden käsitys itsestään musiikillisena toimijoina rakentuu myönteisten oppimiskokemusten kautta.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 3–6

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, opetusvälineiden käyttöä ja ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Ratkaisuilla luodaan oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan jokaisen oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 3–6

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa. Palaute ohjaa jokaista oppilasta hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen.

Antaessaan musiikin sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

-aiemmin saatujen taitojen syventämistä
-ohjataan luontevaan äänenkäyttöön, kuulonhuolto

-laajennetaan laulu- ja soitto-ohjelmistoa (kansanmusiikki, kevyt musiikki, eri kulttuurien musiikki, näyttämömusiikki)
-rohkaistaan oman musiikin tuottamiseen
-ensikosketus bändisoittimiin (basso, rummut) sekä yksinkertaisista sointumerkeistä soittamista
-melodiasoittimen soittaminen (nokkahuilu, laattasoittimet)

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

-nuottikirjoitukseen tutustuminen: nuotti, viivasto, nuottien aika-arvot (kokonuotista kahdeksasosanuottiin), tauot, c-duuriasteikko
-muoto: AB, ABA, ABC

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.
-soitinryhmiin tutustuminen

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4	L2

T7	S1, S2, S3, S4	L4
T8	S1, S2, S3	L3
T9	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

-aiemmin saatujen taitojen syventämistä
-ohjataan luontevaan äänenkäyttöön, kuulonhuolto
-laajennetaan laulu- ja soitto-ohjelmistoa (kansanmusiikki, kevyt musiikki, eri kulttuurien musiikki, näyttämömusiikki)
-rohkaistaan oman musiikin tuottamiseen

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

-nuottikirjoitukseen tutustuminen: nuotti, viivasto, nuottien aika-arvot (kokonuotista kahdeksasosanuottiin), tauot, c-duuriasteikko
-muoto: AB, ABA, ABC

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

-soitinryhmiin tutustuminen

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2

T3	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4	L2
T7	S1, S2, S3, S4	L4
T8	S1, S2, S3	L3
T9	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

-aiemmin saatujen taitojen syventämistä
-ohjataan luontevaan äänenkäyttöön, kuulonhuolto
-rohkaistaan oman musiikin tuottamiseen
-bändisoitto: basso, rummut, kosketinsoittimet, kitara
-melodiasoittimen soittaminen: aiemmin opittujen taitojen syventämistä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

-sointumerkit ja niistä soittaminen
-tahtiosoituksen tunnistaminen
-musiikkikäsitteistön syventämistä ja musiikkikäsitteiden merkintätapaan tutustumista
-nuottikirjoitukseen tutustuminen: syvennetään opittuja taitoja

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

-musiikin historian aikakausiin tutustumista
-sinfoniaorkesterin kokoonpanoon tutustuminen

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4	L2
T7	S1, S2, S3, S4	L4
T8	S1, S2, S3	L3
T9	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

-aiemmin saatujen taitojen syventämistä
-ohjataan luontevaan äänenkäyttöön, kuulonhuolto
-rohkaistaan oman musiikin tuottamiseen
-bändisoitto: basso, rummut, kosketinsoittimet, kitara
-melodiasoittimen soittaminen: aiemmin opittujen taitojen syventämistä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

-sointumerkit ja niistä soittaminen
-tahtiosoituksen tunnistaminen
-musiikkikäsitteistön syventämistä ja musiikkikäsitteiden merkintätapaan tutustumista
-nuottikirjoitukseen tutustuminen: syvennetään opittuja taitoja

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa

rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

-musiikin historian aikakausiin tutustumista
-sinfoniaorkesterin kokoonpanoon tutustuminen

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4	L2
T7	S1, S2, S3, S4	L4
T8	S1, S2, S3	L3
T9	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

1.6.8. Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 *uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.*

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3–6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Asioita tarkastellaan kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden alustava käsitteellistäminen. Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Tavoitteena on ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 3–6

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito. Keskeisten käsitteiden ymmärtämistä tuetaan. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3–6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

3.6.8.1. Evankelisluterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 *uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.*

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3–6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5	S1, S2	L1, L2
T6	S2, S3	L2
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L2
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat

uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5	S1, S2	L1, L2
T6	S2, S3	L2
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L2
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

1.6.9. Vieraat kielet

1.6.9.1. Englanti, A-oppimäärä

Englannin A-oppimäärä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englannin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua.

Englannin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää englannin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on

oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S 1	L2
T2	S 1	L1, L2
T3	S 1	L1, L2
T4	S 1	L2, L3
T5	S 2	L1, L3
T6	S 2	L1, L4, L5, L6
T7	S 3	L2, L4, L5, L7
T8	S 3	L4
T9	S 3	L2, L4
T10	S 3	L4
T11	S 3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen

Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas tunnistaa pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.	Oppilas tietää, mitä kieliä hänen lähiympäristössään puhutaan ja ymmärtää, että englanti on laajalle levinnyt kieli.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen sanastollisia eroja tai yhtäläisyyksiä.

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas havainnoi englannin kielen esiintymistä lähiympäristössä ja eri medioissa.	Oppilas havainnoi englannin kielen esiintymistä lähiympäristössä.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas ymmärtää opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.	Oppilas ymmärtää, että opiskelu on tavoitteellista ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon ohjatusti.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.	Oppilas asettaa lähitavoitteita kielenopiskelulleen ja harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas pystyy reagoimaan tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa, tunnistamaan yleisimpiä fraaseja, sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas pystyy reagoimaan tutuissa ja yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä usein.	Oppilas pystyy suppeaan sanalliseen viestintään, mutta pyytää toistuvasti selvennystä.

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen

Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista kohteliaasti.	Oppilas selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista tilanteista tuettuna.

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monen tasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää helpohkoja tekstejä tutuista aiheista.	Oppilas ymmärtää selkeitä ja lyhyitä viestejä.

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa kertoa jokapäiväisistä ja itselleen tärkeistä asioista puhuen, kirjoittaen ja eri medioita ja toiminnallisia työtapoja hyödyntäen. Oppilas tunnistaa ja tuottaa englannin äänteitä.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L2
T4	S1	L2, L3
T5	S2	L1, L3
T6	S2	L1, L4, L5, L6
T7	S3	L2, L4, L5, L7
T8	S3	L4
T9	S3	L2, L4

T10	S 3	L4
T11	S 3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas tunnistaa pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.	Oppilas tunnistaa joitakin hänen lähiympäristössään esiintyviä kieliä ja kulttuureita.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja eri kielten rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja eri kielistä ja niitä yhdistävistä piirteistä ohjatusti.

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen

Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas havainnoi englannin kielen esiintymistä lähiympäristössä ja eri medioissa sekä etsii itselleen sopivaa englanninkielistä materiaalia.	Oppilas havainnoi englannin kielen esiintymistä lähiympäristössä ja joissakin medioissa.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas ymmärtää opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.	Oppilas tarvitsee tukea ja ohjausta itsensä ilmaisussa, tavoitteiden määrittelyssä ja ryhmätyöskentelyssä.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.	Oppilas harjoittelee oman toiminnan ohjausta. Oppilas harjoittelee erilaisten apuvälineitten sekä tieto- ja viestintäteknologian käyttöä oppimisen tukena.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään lyhyitä viestintätilanteita.	Oppilas pystyy oma-aloitteisuuteen tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään lyhyitä viestintätilanteita.

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen

Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas harjoittelee erilaisten kompensaatiostrategioiden käyttöä viestintätilanteissa.	Oppilas harjoittelee hänelle luontevia kompensaatiostrategioita viestintätilanteissa.

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa toimia kohteliaasti arkielämän helpoissa asiointi- ja vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia kohteliaasti yksinkertaisissa asiointitilanteissa.

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monen tasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää helpohkoja puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Oppilas ymmärtää joitakin arkipäivän ilmaisuja ja sanoja helpohkoista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä.

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa kertoa jokapäiväisistä ja itselleen tärkeistä asioista puhuen, kirjoittaen ja eri medioita ja toiminnallisia työtapoja hyödyntäen. Oppilas tunnistaa ja tuottaa englannin äänteitä.	Oppilas osaa kertoa arkipäivän asioista yksinkertaisia fraaseja käyttäen ja häntä kiinnostavia medioita ja ilmaisutapoja hyödyntäen.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L2
T4	S1	L2, L3
T5	S2	L1, L3

T6	S2	L1, L4, L5, L6
T7	S3	L2, L4, L5, L7
T8	S3	L4
T9	S3	L2, L4
T10	S3	L4
T11	S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas ymmärtää oman kulttuurinsa merkityksen ja tunnistaa kulttuurinsa piirteitä. Oppilas osaa keskustella kulttuurienvälisistä eroista.	Oppilas tunnistaa oman kulttuurinsa piirteitä.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osapuoli
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielensä (tai muiden osaamiensa kielten) rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.	Oppilas osaa vertailla eri kieliä ja havaitsee niiden yhtäläisyyksiä ohjatusti.

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa etsiä, löytää ja käyttää kielellisesti helppoja englanninkielisiä aineistoja.	Oppilas osaa etsiä helppoja englanninkielisiä aineistoja.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.	Oppilas harjoittelee omien tavoitteiden asettamista, kielenoppimistaitoja ja harjoittelee oman työn suunnittelua.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa. Oppilas osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida omaa työtään yhdessä ja itsenäisesti.	Oppilas harjoittelee tavoitteellista työskentelyä ja tehtävien loppuun saattamista. Oppilas harjoittelee erilaisten verkkotyökalujen käyttöä omien tuotosten tekemisessä.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas osaa toimia vuorovaikutuksessa jokapäiväisissä tilanteissa koulussa ja vapaa-ajalla.	Oppilas osaa toimia vuorovaikutuksessa hänelle merkityksellisissä tilanteissa.

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osaa käyttää itselleen luontevia kompensaatiostrategioita viestintätilanteissa.	Oppilas osaa valita itselleen luontevia kompensaatiostrategioita ja käyttää niitä viestintätilanteissa opettajan avustuksella.

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää erilaisille vuorovaikutustilanteille ominaisia fraaseja.	Oppilas selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista tilanteista tuettuna sekä tunnistaa pyyntöjä, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä.

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monen tasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Oppilas osaa tulkita yksinkertaisia tekstejä ja selkeää puhetta monimediaisessa ympäristössä. Oppilas löytää yksinkertaisesta tekstistä pääajatuksen. Oppilas osaa päätellä selkeiden viestien merkityksen asiayhteyden tukemana	Oppilas ymmärtää lyhyitä lauseita ja osaa opettajan avustuksella päätellä selkeiden viestien merkityksen asiayhteyden tukemana

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen

Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa kertoa tutuista ja itselleen tärkeistä asioista suullisesti ja kirjallisesti monipuolisesti eri medioita hyödyntäen. Oppilas noudattaa ääntämisen perussääntöjä tutuissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kertoa tutuista ja jokapäiväisistä asioista tuttuja fraaseja käyttäen ja häntä kiinnostavia medioita ja ilmaisutapoja hyödyntäen. Oppilas osaa tuottaa joitakin englannin kielelle tyypillisiä äänteitä.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T2	S1	L1, L2

T3	S1	L1, L2
T4	S1	L2, L3
T5	S2	L1, L3
T6	S2	L1, L4, L5, L6
T7	S3	L2, L4, L5, L7
T8	S3	L4
T9	S3	L2, L4
T10	S3	L4
T11	S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.	Oppilas tietää, mitä kieliä hänen lähiympäristössään puhutaan ja ymmärtää, että englanti on laajalle levinnyt kieli.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen

Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.	Oppilas tunnistaa englannin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen sanastollisia eroja tai yhtäläisyyksiä.

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.	Oppilas osaa etsiä englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.	Oppilas ymmärtää, että opiskelu on tavoitteellista ja pystyy muotoilemaan tavoitteitaan sekä osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon ohjatusti.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan	Oppilas asettaa lähitavoitteita kielenopiskelulleen ja harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas pystyy vuorovaikutukseen yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Oppilas pystyy suppeaan sanalliseen viestintään, mutta pyytää toistuvasti selvennystä ja turvautuu ei-kielellisiin ilmaisuihin.

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	Oppilas selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista tilanteista tuettuna. Oppilas osaa esittää pyyntöjä, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata niihin.

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monen tasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen

Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Oppilas ymmärtää selkeitä ja lyhyitä viestejä. Oppilas löytää viestien ydinsisällön asiayhteyden ja apuvälineiden avulla.

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen	Kohtalainen / arvosanan kuusi osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas tunnistaa konkreettista sanastoa ja joitakin keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa tuottaa englannin kielelle tyypillisiä äänteitä.

1.6.10. Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tietoja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

1.6.10.1. Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

B1-kieli on ruotsi. Opetusta annetaan 6.vuosiluokalla 2 vuosiviikkotuntia.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja palaute on luonteeltaan oppimista ohjaavaa ja kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua.

Ruotsin kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin kielen B1oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

S2 Kielenopiskelutaidot

Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää. Opetellaan huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa arkisissa yhteyksissä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L2
T3	S2	L1, L3, L5
T4	S2	L3, L5
T5	S3	L4
T6	S3	L4
T7	S3	L4
T8	S3	L4
T9	S3	L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten keskinäissuhteiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata, mihin kielikuntiin hänen osaamansa ja opiskelemansa kielet kuuluvat.

T2 tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa	Oppilas osaa nimetä syitä, joiden vuoksi Suomessa käytetään ruotsia ja mainita ruotsista suomeen lainautuneita sanoja.

T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluilmapiirissä ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta opiskelutilanteessa	Oppilas harjaannuttaa ruotsin taitoaan ryhmässä myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen, huolehtii kotitehtävistään sekä osallistuu ryhmän työskentelyyn myönteisellä tavalla. Oppilas osaa arvioida ruotsin taitonsa kehittymistä suhteellisen realistisesti.

T4 rohkaista oppilasta näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ruotsin kielen käyttöalueiden ja –mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä	Oppilas osaa mainita joitakin ruotsin kielen käyttöalueita ja -mahdollisuuksia.

T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.2: Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.

T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso: A1.2: Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso: A1.2: Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.1: Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.1: Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

1.6.11. Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tietoja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokkien 3–6 *matematiikan opetuksessa tarjotaan kokemuksia, joita oppilaat hyödyntävät matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostamisessa. Opetus kehittää oppilaiden taitoja esittää matemaattista ajatteluaan ja ratkaisujaan eri tavoilla ja välineillä. Monipuolisten ongelmien ratkaisu yksin ja ryhmässä sekä erilaisten ratkaisutapojen vertailu ovat opetuksessa keskeistä. Matematiikan opetuksessa varmennetaan ja laajennetaan oppilaiden lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä. Lisäksi kehitetään laskutaidon sujuvuutta.*

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Matematiikkaa opiskellaan edelleen oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Välineet tulee olla helposti saatavilla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan. Työskennellään sekä yhdessä että itsenäisesti. Oppimispelit ja -leikit ovat yksi tärkeä ja oppilaita motivoiva työtapa. Tieto- ja viestintäteknologiaa sekä laskinta hyödynnetään opetuksessa ja opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 3–6

Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea uusien sisältöjen oppimiseksi. Matematiikan oppimiselle on varattava riittävästi aikaa ja tuen on oltava systemaattista. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille

mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että myönteinen asenne ja kyvykkyyden tunne vahvistuvat. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja heille tarjotaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Jokaiselle oppilaalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja matematiikan sovellukset.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3-6 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Arviointi on monipuolista ja palaute ohjaavaa ja rakentavaa. Ne tukevat oppilaiden matemaattisten taitojen kehittymistä ja rohkaisevat tarvittaessa uuteen yrittämiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tiedostamaan vahvuuksiaan. Palaute auttaa oppilaita ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailta edellytetään aiempaa enemmän matemaattisen ajattelunsa esilletuomista puheen, välineiden, piirtämisen ja kirjallisen työskentelyn avulla. Arvioinnin kohteena ovat tekemisen tapa, ratkaisujen oikeellisuus sekä taito soveltaa opittua.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6–9. Varmistetaan kertotaulujen 1–10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4

T8	S2	L1, L4
T10	S2	L1, L3, L6
T11	S4	L4, L5
T12	S4	L1, L3, L6
T13	S5	L4, L5
T14	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen.

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja varmistetaan kertotaulujen 1–10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja

varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S2	L1, L4
T10	S2	L1, L3, L6
T11	S4	L4, L5
T12	S4	L1, L3, L6
T13	S5	L4, L5
T14	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6–9. Varmistetaan kertotaulujen 1–10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään

pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S2	L1, L4
T10	S2	L1, L3, L6
T11	S4	L4, L5
T12	S4	L1, L3, L6

T13	S5	L4, L5
T14	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen

ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S2	L1, L4
T10	S2	L1, L3, L6
T11	S4	L4, L5
T12	S4	L1, L3, L6
T13	S5	L4, L5
T14	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

1.6.12. Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 *oppilaat laajentavat omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Oppilaita kannustetaan erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun ja harjoitteluun sekä kuvallisten taitojen tavoitteelliseen kehittämiseen. Opetuksessa tarkastellaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin vaikutuksia mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintatapoihin oppilaiden omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan tutkimaan taiteilijoiden ja muun visuaalisen kulttuurin tekijöiden tavoitteita ja rooleja eri aikoina sekä erilaisissa kulttuurisissa yhteyksissä. Opetuksessa tuetaan oppilaiden yhdessä toimimisen edellytyksiä ja käytäntöjä. Kuvien tuottamisen ja tulkinnan taitoja syvennetään hyödyntämällä vastuullisesti tietoja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä. Taidekasvatuksen ja kuvakulttuurin paikalliset sisällöt kuvaillaan Ruoveden kunnan kulttuurisuunnitelmassa.*

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä

koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 3-6 tarkastellaan laajenevan elinpiirin ajankohtaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opetuksessa ohjataan taiteidenväliseen ja temaattiseen lähestymistapaan. Oppilaita kannustetaan suhtautumaan kriittisesti eri tietolähteisiin. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Kuvataiteen tekniikat:
3–4
–piirtäminen: erilaiset liidut, lyijykynä, hiili

–maalaus: peitevärit

–sekatekniikka

–grafiikka

–muotoilu

–rakentelu

–yksinkertaiset piirrosohjelmat

5–6
–piirtäminen: erilaiset liidut, lyijykynä, hiili, pölypastellit

–maalaus: peitevärit, vesivärit

–sekatekniikka

–grafiikka

–muotoilu

–rakentelu ja arkkitehtuuri

–elokuvakasvatus ja valokuva

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 3–6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Palautteella tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Antaessaan kuvataiteen sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää kuvataiteen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida oppilaan edistymistä kuvien tuottamiseen, vastaanottamiseen ja tulkitsemiseen liittyvien taitojen kehittämisessä.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä. Taidekasvatuksen ja kuvakulttuurin paikalliset sisällöt kuvaillaan Ruoveden kunnan kulttuurisuunnitelmassa.*

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

T7	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5
T8	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä. Taidekasvatuksen ja kuvakulttuurin paikalliset sisällöt kuvaillaan Ruoveden kunnan kulttuurisuunnitelmassa.*

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5

T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5
T8	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä. Taidekasvatuksen ja kuvakulttuurin paikalliset sisällöt kuvaillaan Ruoveden kunnan kulttuurisuunnitelmassa.*

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin.
Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5
T8	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä. Taidekasvatuksen ja kuvakulttuurin paikalliset sisällöt kuvaillaan Ruoveden kunnan kulttuurisuunnitelmassa.*

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5

T8	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

1.6.13. Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajatteluja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämänkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3-6 *elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista ja tukea oppilaiden pyrkimystä rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan. Opetuksessa keskeistä on tukea oppilaiden eettisen ajattelun taitojen ja kulttuurisen osaamisen kehittymistä sekä kykyä ilmaista omia näkemyksiään ja niiden perusteita.*

Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Työtapojen valinnassa oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioon ottavaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnallisissa aktiviteeteissä otetaan huomioon elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 3–6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämänkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 3–6

Elämänkatsomustiedon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan oppimisen kannalta keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu ilmaisu- ja perustelutaito. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.

Elämänkatsomustiedon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää elämänkatsomustiedon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma, ideat ja ajatukset huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L3, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L4, L5
T3	S1, S2, S3	L1, L4
T4	S1, S2, S3	L3, L7
T5	S2, S3, S4	L2, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T7	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5
T8	S1, S2, S3	L2, L7
T9	S3	L2, L3
T10	S1, S2, S3, S4	L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita.

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäättelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä.

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus-taidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja.

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan

yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L3, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L4, L5
T3	S1, S2, S3	L1, L4
T4	S1, S2, S3	L3, L7
T5	S2, S3, S4	L2, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T7	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5
T8	S1, S2, S3	L2, L7
T9	S3	L2, L3
T10	S1, S2, S3, S4	L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita.

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäättelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä.

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus-taidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja.

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

1.6.14. Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla

oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennytään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 4–6

Vuosiluokilla 4–6 historian opetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin. Pyrkimyksenä on herättää oppilaiden kiinnostus mennyttä aikaa, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4–6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten lähteiden tutkimista, kerrontaa, draamaa, leikkiä ja pelejä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa. Opiskelussa hankitaan ja käytetään historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 4–6

Historianopetuksessa oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti. Tekstien ymmärtämiseen ohjataan avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 4–6

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen.

Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi kunkin oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6.

vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankkuroituminen kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen, ihmisen toimijuuden sekä historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

Perehdytään Suomen ja yleisen historian esihistoriaan; kivikauteen, pronssikauteen ja rautakauteen. Perehdytään Egyptiin ja muinaisiin kadonneisiin kulttuureihin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T2	S1	L1, L2, L4, L5, L7
T3	S1	L1, L2, L4, L5, L6, L7
T4	S1	L1, L2, L3
T5	S1	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6	S1	L2, L4, L7
T7	S1	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T8	S1	L1, L2, L4, L7
T9	S1	L1, L2, L4
T10	S1	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T11	S1	L1, L2, L3, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas osaa ohjatusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämismuodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muutoksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.

T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen. Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S2, S3	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T2	S2, S3	L1, L2, L4, L5, L7
T3	S2, S3	L1, L2, L4, L5, L6, L7
T4	S2, S3	L1, L2, L3
T5	S2, S3	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6	S2, S3	L2, L4, L7
T7	S2, S3	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T8	S2, S3	L1, L2, L4, L7
T9	S2, S3	L1, L2, L4
T10	S2, S3	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T11	S2, S3	L1, L2, L3, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen

Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas osaa ohjatusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämismuodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muutoksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.

T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

T2	S4, S5	L1, L2, L4, L5, L7
T3	S4, S5	L1, L2, L4, L5, L6, L7
T4	S4, S5	L1, L2, L3
T5	S4, S5	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6	S4, S5	L2, L4, L7
T7	S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T8	S4, S5	L1, L2, L4, L7
T9	S4, S5	L1, L2, L4
T10	S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T11	S4, S5	L1, L2, L3, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas osaa ohjatusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämismuodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muutoksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.

T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.